

Norskehavet - innspill til oppdatert faggrunnlag av forvaltningsplanen

Bellona, Naturvernforbundet og Natur og Ungdom viser til invitasjon til å komme med innspill til rapporten “Faglig grunnlag for oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet” publisert i starten av 2015. Rapporten er ment å være en kunnskapsstatus om havområdet som nyttig bakteppe og forvaltningsverktøy når ulike menneskelige påvirkninger skal overvåkes og ses i sammenheng. Målet med den kunnskapsbaserte forvaltningen er “å kunne opprettholde en god miljøtilstand”.

Miljøtilstanden i Norskehavet er ifølge rapportens sammendrag generelt god, men det pekes også på en negativ utvikling, usikkerhet og utfordringer blant annet med havforsuring, klimaendringer, overbeskatning og effekter på enkeltarter av blant annet sjøfugl, fisk og koraller.

Vi er generelt usikre på om “god miljøtilstand” er et riktig begrep i oppsummering av kunnskapen om Norskehavet. Det kan være lite fruktbart at kunnskapsgrunnlaget fremhever den generelle miljøtilstanden som god om det maskerer utfordringer og bekymringsfulle tilstander i en rekke sektorer og deler av økosystemet.

Rapporten er en storstilt, lettfattelig og god oppsummering på en rekke fagfelt, men vi vil likevel tillate oss å påpeke en del opplysninger som kunne og burde vært mer oppdatert, belyst og problematisert som grunnlag for en god forvaltning.

Miljøgifter

I en vurdering av miljøgiftrisiko vil konklusjonen man trekker være helt avhengig av hvilke grenseverdier man velger og hvilke arter man bruker som indikator. Vi noterer at rapporten bruker generell sjømattrygghet for mennesker som hovedindikator, og konkluderer at sjømaten generelt er trygg. Hvis formålet er å overvåke miljøtilstanden ville det imidlertid vært mer formålstjenlig å ha hovedfokus på om dagens miljøgiftnivåer utgjør en risiko for sjødyr i havet, og da spesielt ved sekundærforgiftning gjennom næringskjeden. Konklusjonen ville da blitt en annen: miljøkvalitetsnormene er overskredet i en rekke lokaliteter, for mange arter. For flere av de kjente historiske miljøgiftene er det få tegn til forbedringer. Kjente nye miljøgifter som kontinuerlig introduseres i havsystemet fra menneskelige aktiviteter, slik som perfluoreerte miljøgifter (brannskum i oljeindustrien bl.a.) og antibegroingsmiddel fra skip og oppdrettsmerder glimrer med sitt fravær i rapporten, til tross for at vi er kjent med at det er gjort bekymringsverdige funn av forhøyde verdier både ved lokale kilder og i en rekke arter. En systematisk sammenlikning av miljøgiftverdier i ulike arter og miljøelementer med miljøkvalitetsnormer ville være på sin plass. En kartmessig fremstilling av forurensningsnivåer rundt for eksempel oljevirkosomhet, skipsleder og nedstrøms havner, industri, skipsvrak og dumpeplasser nærmere kysten ville også være nyttig.

Marin forsøpling

Kapittelet om marin forsøpling er særdeles kortfattet og er ikke dekkende for ny kunnskap om mikroplast og makroplast sin forekomst og effekter i havområdet. I og med at en stor mengde sjødyr er daglig utsatt for denne forsøplingen, hvorav mange avgår med store lidelser, og Norskehavet ligger i hovedtransportstrømmen for marin forsøpling fra store deler av Europa fortjener temaet større oppmerksomhet. Miljøtilstanden kan neppe regnes som god hva gjelder marin forsøpling. Strandundersøkelser viser også tydelig at mengden fiskeri- og oppdrettsrelatert avfall øker tydelig nordover langs kysten. En nærliggende kilde til dette vil være fiskeri- og skipsaktivitet som foregår nettopp i Norskehavet. Skal man forvalte disse næringsaktivitetene på en god måte trengs det tydeligere signaler om denne type negativ påvirkning på økosystemet. Vi savner en konkret oppsummering av kunnskap om plastforsøpling i havområdet, oppgitt i enheter som kan sammenliknes med andre havområder og med indikatorer som gjør at man kan overvåke situasjonen over tid samt identifisere kilder.

Seismikk

I og med at rapporten nevner at det er økende internasjonalt fokus på marin støy fra skipstrafikk, er det påfallende at seismikk hovedsakelig betraktes som en arealkonfliktutfordring i forbindelse med navigasjon for fiske, ikke som et støyproblem. Dette er ikke i tråd med internasjonal kunnskap om at også seismikk utgjør en betydelig og langtrekkende støybelastning som både maskerer biologisk viktig lyd, kan gi stress og til og med fysiske skader hos en rekke arter. Vi etterlyser en konkret risikovurdering for seismikk der man sammenlikner støynivåer erfart i Norskehavet med etablerte terskelverdier for ulike typer biologiske effekter.

Operasjonelle utslipp fra oljevirksomhet

Beskrivelsen i rapporten har ikke tatt med kunnskap om synlig oljefilm på havoverflaten i lange strekk nedstrøms oljeriggene, forårsaket av dårlig rensing av produsert vann. Utslipp av ulike kjemikalier i kategori rød, svart og så videre er heller ikke oppdatert lenger enn frem til og med 2012. Skal faggrunlaget kunne brukes bør det ligge oppdaterte tall frem til og med i år. Disse viser at utslipp av svarte brannskumkjemikalier er høye, og at tidligere års sumrapporteringer har vært mangelfulle og dermed svært misvisende. Målet om null utslipp av farlige kjemikalier er ikke nådd, og det er grunn til å spørre hva som er gjort for å undersøke hvor disse kjemikaliene har endt opp. Brannskumrelaterte miljøgifter er særdeles persistente og vil kunne gjenfinnes i miljø og sjødyr i mange tiår etter utslippet. Norskehavet ligger oppstrøms nordområdene hvor det er stor bekymring og forskningsaktivitet rundt effekten av de samme miljøgiftene.

Risiko for akutte utslipp

Et annet aspekt vi ønsker å rette søkelys mot er den økte oljevirksomheten i Norskehavet, som nærmest er doblet i antall installasjoner i produksjon. Av rapporten framgår det at det ikke har blitt gjort en oppdatert risikovurdering i lys av dette. Dette er noe vi mener vil være hensiktsmessig. Regjeringens petroleumpolitikk legger klare føringer for at det skal

oppretholdes et høyt utvinningstempo på sokkelen og i Norskehavet er det gitt flere nye konsesjoner og TFO-området har blitt utvidet til å gjelde stadig større arealer siden forvaltningsplanen sist ble oppdatert. Dette vil føre til en enda større økning i aktiviteten og det vil være nødvendig for forvaltningen å kunne vurdere risiko på et oppdatert kunnskapsgrunnlag. I rapporten viser man til en utredning gjort av Vista Analyse som setter fokus på velferdstap ved miljøskade fra oljeutslipp på skip. Dette er bra og man bør nok i større grad en før vise fram de menneskelige konsekvensene en miljøkatastrofe har.

Tilstanden for kaldtvannskoraller

Rapporten påpeker at tross mangelfull kartlegging og overvåking er det et grunn til å tro at verdens tetteste utbredelse av *Lophelia*-rev finnes i dette havområdet. Her kan man spørre om Norge tar sitt internasjonale ansvar for å overvåke og forvalte påvirkningene når status og måloppnåelse er ukjent. Vi savner blant annet konfliktkart som viser alle registrerte korallforekomster opp mot oljevirkosomhetens influensområder og ulike fiskeriaktiviteter.

Sjøfugl og fisk

Rapporten ramser om en rekke arter fisk og sjøfugl som er dokumentert alvorlig truet i havområdet, samt en rekke hvor tilstanden er bekymringsfull men i stor grad ukjent. Når det er svikt i rekruttering hos en rekke nøkkelarter i økosystemet kan vanskelig den generelle miljøtilstanden sies å være god. Vi savner her igjen en mer konkret og systematisk sammenstilling av kjente risikofaktorer og trusler for hver art. At det er flere menneskelige aktiviteter på en gang (klimagassutslipp, fiske, forurensning) som mistenkes medvirke til bestandsnedgangene uten at dette er nærmere klarlagt er uholdbart som forvaltningsgrunnlag. Samlet belastning er også en belastning, og om hver enkeltaktivitets respektive ansvar ikke er kjent fritar ikke det forvaltningen fra å ta grep. Det kan for eksempel være nødvendig å i større grad bake inn en klima- og forurensningsbuffer når man skal estimere bærekraftig bestandsuttak. Det er også åpenbare konflikter mellom fiske på en del pelagiske fiskearter og sjøfugl sitt fødebehov som ikke er behørig drøftet.

Indirekte effekter på fisk og sjøfugl gjennom tap av eller fortregning fra leveområder ser ikke ut til å være dekket i rapporten. Det ser også ut til å være et overfokus på kommersielle bestander, ofte store, raskt reproduserende og pelagiske. Dette blir i praksis som for miljøgifter et for ensidig fokus på effekter for mennesker, fremfor fokus på økosystemet som sådan der ofte mer langlivete og stedbundne arter er de som først og fremst vil bli påvirket av menneskelig aktivitet.

Skipstransport av farlig avfall

Vi noterer at risikotransporter med farlig avfall på skip i området, deres uhell og lokale utslipp ikke er omtalt i rapporten. Petroleumsvirkosomheten til havs er idag en av Norges største leverandører av farlig avfall, håndterer en rekke kjemikalier, og det er få feltkontroller tross en rekke uhell med farlig-avfall skip de seneste årene. Hertil tilkommer import og transit av farlig avfall. Det ville vært ønskelig at kunnskapsgrunnlaget i større grad viste oversikt over ruter, aktører, type last og mulige risikoområder for disse transportene. Også kartbasert slik at man kan se hvilke viktige naturtyper og andre næringer som ligger i de aktuelle sonene og kan bli berørt ved uhell eller utslipp.

Fiskeri

Kunnskap om omfang, områder og arter for ulovlig fiske er ikke omtalt i rapporten. Tyvfiske og svartfiske bør i større grad synliggjøres, eksponeres og kunnskap om det gjøres allment tilgjengelig. For eksempel basert på Kystvaktens erfaringer, resultater fra fiskeriinspeksjoner og avsluttede rettsaker. Det samme gjelder bifangst og utkast. Hvilke arter og kystområder som er utsatt er ikke uinteressant for den generelle forvaltningen og god sameksistens mellom næringsaktører.

Særlig verdifulle områder

En kunnskapsbasert forvaltning er avgjørende for å kunne ta vare på viktige naturverdier i våre aller mest sårbare havområder. Vesterisen ble ikke kartfestet i forrige rapport på grunn av manglende datagrunnlag. Også nå mangler dette. Vesterisen er et viktig område for kasting av grønlandssel og klappmyss som har status som sterkt truet. Vi ser det som viktig å få på plass bedre kartdata og kunnskapsgrunnlag om utbredelsen av Vesterisen. Eller vil vi peke på at det er bra og se at nyere kunnskap slik som blant annet KILO-rapporten er tatt inn som ny kunnskap som understreker verdien til SVOene.

Avslutningsvis i rapporten beskrives måloppnåelsen for beskyttelse og bærekraftig bruk av Norskehavet. Her settes det fokus på at man i dag ikke har noen spesifikt overvåkning av SVOene og at en spesifisering av hva som er målet vil være nødvendig. Dette tror vi vil være lurt for å bedre kunne følge opp og sikre bærekraftig bruk og beskyttelse av havområdene.

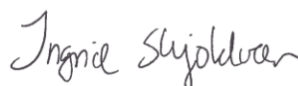
Med vennlig hilsen

Hallstein Havåg
Fagsjef i Bellona

Lars Haltbrekken
Leder i Naturvernforbundet

 Naturvernforbundet

Ingrid Skjoldvær
1. Nestleder i Natur og Ungdom

